

1 Teret dokazivanja

1.1 Koja su pravila u vezi s teretom dokazivanja?

Teret dokazivanja u parničnim postupcima u načelu snosi stranka koja traži pravni lijek, odnosno, tužitelj ili podnositelj zahtjeva, ovisno o slučaju.

U iznimnim slučajevima teret se može prenijeti na tuženika. Tipičan je primjer postupak koji se pokreće zbog nemara ako je dokazano da tužitelj ne zna, ili ne može znati, kako se nesreća dogodila, ako je šteta uzrokovana predmetom koji je bio pod isključivom kontrolom tuženika i šteta je povezana s nemogućnošću tuženika da razumno brine o postupcima. U tom slučaju primjenjuje se načelo *res ipsa loquitur* (činjenice govore same za sebe), pri čemu se teret dokazivanja prenosi na tuženika.

Tužitelj ili podnositelj zahtjeva u načelu mora dokazati sve činjenice koje su nužne da potkrijepi svoj zahtjev osiguravanjem dokaza odgovarajućih svjedoka. Sud procjenjuje dokaze i donosi presudu na temelju zaključaka izvedenih iz činjenica predmeta. Ako, s obzirom na okolnosti, sud ne može donijeti zaključke o određenoj činjenici u predmetu koja je važna za utvrđivanje zahtjeva, potrebno je odbaciti zahtjev stranke koji se temelji na toj činjenici.

1.2 Postoje li pravila prema kojima su određene činjenice izuzete od tereta dokazivanja? U kojim slučajevima? Je li moguće predočiti dokaze kako bi se pokazalo da određena pravna pretpostavka nije valjana?

Određene činjenice ne moraju se dokazivati dokazima. Time su obuhvaćene određene činjenice koje su neosporive i jasne te za koje se smatra da sud ima „sudsko znanje“. Na primjer, to mogu biti činjenice koje se odnose na mjerne jedinice, novčana pitanja, godišnji kalendar i vremensku razliku među zemljama. Drugi su primjeri općepoznate činjenice koje su poznate na temelju ljudskog iskustva, kao što je povećanje broja prometnih nesreća, problemi s kojima se suočava udovica s maloljetnom djecom itd. Isto tako, povijesne, znanstvene i zemljopisne činjenice opće su poznate i ne moraju se dokazivati. Osim toga, u određenim slučajevima postoje pretpostavke. Pretpostavka znači zaključak do kojeg se može ili mora doći na temelju dokazanih činjenica. Postoje pretpostavke koje se mogu pobiti i one koje se ne mogu pobiti.

Pretpostavke koje se ne mogu pobiti one su koje se utvrđene zakonom i ne mogu se pobiti dokazima. Rijetke su pretpostavke koje nije moguće pobiti. U članku 14. Kaznenog zakona nalazi se primjer u kojem je propisano da se pretpostavlja da dijete mlađe od 14 godina ne snosi kaznenu odgovornost za svoje postupke ili propuste. Češće su pretpostavke koje je moguće pobiti. Njih je moguće pobiti protivnim dokazima. Na primjer, za dijete rođeno u zakonitom braku, pretpostavlja se da je suprug otac djeteta, osim ako se ne dokaže drugačije.

1.3 U kojoj mjeri sud mora biti uvjeren u neku činjenicu kako bi presudu temeljio na postojanju te činjenice?

Standard dokaza u parničnim predmetima je „odmjeravanje vjerojatnosti“. Drugim riječima, sud će odlučiti da je činjenica utvrđena ako na temelju dokaza može zaključiti da postoji veća vjerojatnost da se činjenica dogodila nego da nije.

2 Izvođenje dokaza

2.1 Mora li stranka uvijek podnijeti zahtjev za izvođenje dokaza ili sudac u određenim predmetima može izvesti dokaze na vlastitu inicijativu?

U parničnim postupcima stranke u predmetu biraju koje će dokaze iznijeti pred sudom. Svaka stranka poziva one svjedoke koje smatra korisnima za svoj predmet. Sud nema ovlasti pozvati svjedoke na vlastitu inicijativu bez suglasnosti stranaka.

2.2 Ako je zahtjev stranke koji se odnosi na izvođenje dokaza odobren, što slijedi?

Postupak je jednostavan. Stranka koja želi pozvati svjedoka zatražit će od suda izdavanje sudskog poziva. Sud će zatim izdati sudski poziv koji se dostavlja svjedoku. Osoba kojoj je dostavljen sudski poziv ima zakonsku obvezu izaći pred sud na dan i u vrijeme navedeno u sudskom pozivu.

2.3 U kojim slučajevima sud može odbiti zahtjev stranke za izvođenje dokaza?

Sudski poziv u većini slučajeva izdaje se na zahtjev stranke u predmetu. Zahtjev stranke za sudski poziv odbija se u iznimnim i rijetkim slučajevima, ako se dokaže da je zahtjev neozbiljan i da predstavlja zlouporabu sudskog postupka.

2.4 Koji različiti načini dokazivanja postoje?

Postoje dvije vrste dokaza: usmena svjedočenja svjedoka pred sudom i pisani dokazi ili dokazi u obliku podnesaka koji se iznose dostavljanjem podnesaka sudu.

2.5 Na koji se način od svjedoka dobivaju dokazi te kako se ti načini razlikuju od onih pomoću kojih se dokazi dobivaju od vještaka? Kakva su pravila u vezi s pisanim dokazima i izvješćima/mišljenjima vještaka?

Ne postoje utvrđena pravila kojima se uređuje pribavljanje dokaza od vještaka. Stranka koja predočuje dokaze trebala bi odlučiti hoće li vještak iznositi dokaze osobno ili će se dokazi iznositi u pisanom obliku.

2.6 Imaju li neki načini dokazivanja veću težinu od drugih?

Ne postoji opće pravilo koje ukazuje na to da je određena vrsta svjedoka pouzdanija ili uvjerljivija od drugih vrsta dokaza. Sve dokaze iznesene za vrijeme suđenja sud procjenjuje uzimajući u obzir posebnih okolnosti svakog predmeta.

2.7 Je li za dokazivanje određenih činjenica obvezna primjena određenih načina dokazivanja?

Ne, nema takvih pravila.

2.8 Jesu li svjedoci zakonski obvezni svjedočiti?

Ako je osobi dostavljen sudski poziv kojim se on/ona poziva da izađe i svjedoči pred sudom, on/ona je u skladu sa zakonom obavezan/na to i učiniti. Neodazivanje pozivu predstavlja nepoštovanje suda i sukladno se kažnjava.

2.9 U kojim slučajevima mogu odbiti svjedočenje?

Swjedoci ne smiju odbiti svjedočiti. Međutim, svjedoci mogu, u iznimnim okolnostima, odbiti odgovoriti na određena pitanja ili ustupiti određene podneske na osnovi povjerljivosti, kao što je poslovna tajna.

2.10 Je li moguće kazniti osobu koja odbije svjedočiti ili je prisiliti da svjedoči?

Vidjeti odgovor na prethodno potpoglavlje (a).

2.11 Postoje li osobe koje ne mogu svjedočiti?

Sve osobe mogu svjedočiti u parničnim postupcima osim ako sud odluči da je osoba, zbog dobi, psihičkog oboljenja ili drugog sličnog uzroka, nesposobna ispuniti svoju obvezu govorenja istine, razumijevanja pitanja koja su mu/joj upućena ili davanja razumnih odgovora na ta pitanja (u skladu s člankom 13. Zakona o dokazima).

2.12 Koja je uloga suca i stranaka u saslušanju svjedoka? Pod kojim uvjetima svjedok može svjedočiti videokonferencijskom vezom ili uz primjenu drugih tehničkih rješenja?

Svjedoka na glavnoj raspravi ispituje stranka koja ga/ju je pozvala. Nakon glavnog saslušanja, svjedoka može unakrsno ispitati druga stranka. Sud može postaviti pitanja kojima se zahtijeva dodatno objašnjenje.

Svjedok može svjedočiti putem telekonferencije ili drugih tehničkih sredstava ako on/ona ne može izaći pred sud, pod uvjetom da sud ima tehničke mogućnosti. Postavljanje određenih posebnih uvjeta ovisit će o posebnim okolnostima predmeta.

3 Ocjena dokaza

3.1 Ako stranka nije legalno pribavila dokaze, postoje li ograničenja koja sud primjenjuje pri donošenju presude?

Dokazi koji su pribavljeni nezakonitim putem, pri čemu su povrijeđena ustavom zaštićena prava, bit će isključeni iz sudskih postupaka i sud se na te dokaze ne smije pozivati. Tipičan primjer je nezakonito snimanje osobnog razgovora.

3.2 Hoće li moje svjedočenje biti dokaz ako sam stranka u postupku?

Izjava koju je dala osoba koja je stranka u postupku ne smatra se dokazom. Činjenica da je izjavu dala osoba koja ima izravni interes u ishodu predmeta samo je jedna od brojnih činjenica koje sud mora uzeti u obzir prilikom procjenjivanja ili ocjenjivanja cjelokupnih dokaza.

Posljednji put ažurirano: 13/05/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.